

# INGRADO

MAGAZINE

Juni 2015 | Nr. 26



## Kwetsbare jongeren... in Zwolle, Goes en Groningen

En verder:  
Naleving Leerplichtwet door scholen  
10 vragen aan... staatssecretaris Jetta Klijnsma  
RBL in soorten en maten

## Klinische behandeling voor jongeren die duurzaam angstig en kwetsbaar zijn



Sommige jongeren lopen vast op school of werk, binnen het gezin en in contacten met leeftijdgenoten en anderen. Ze voelen zich onzeker, zonderen zich vaak af, blijven thuis van school en maken onhandige keuzes, waardoor ze niet meer meedoen aan het dagelijks leven en geïsoleerd raken. Het lukt hen niet dit patroon te doorbreken, ook niet met eerder geboden hulp en begeleiding van bijvoorbeeld ouders of school. Herkent u dit misschien?

### De jongere:

- is erg onzeker over zichzelf, is geremd in contact met anderen en vindt zichzelf sociaal onbeholpen en voor anderen onaantrekkelijk;
- leeft teruggetrokken en onderneemt weinig activiteiten;
- kan moeilijk alledaagse beslissingen nemen zonder overdreven veel advies en geruststelling door anderen;

- is sterk bezig met details, regels, lijsten, ordening, organisatie of schema's, maar verliest het doel uit het oog door zijn/haar perfectionisme;
- is overmatig toegewijd aan werk of studie en

- ontspant zich niet of nauwelijks;
- is overdreven gewetensvol, scrupuleus en star betreffende zaken van moraliteit of ethiek;
- vindt het moeilijk een verschil van mening tegen anderen te uiten uit vrees steun of goedkeuring te verliezen;
- kan moeilijk met gevoelens omgaan.

Misschien heeft hij/zij een persoonlijkheidsstoornis.

### Er is een oplossing

Ggz-instelling de Viersprong biedt speciaal voor jongeren die duurzaam angstig en kwetsbaar zijn de klinische behandeling KST-A: Klinische Schematherapie voor Adolescenten.

Het is een intensieve groepsbehandeling gedurende 5 dagen per week. De behandeling duurt 6 maanden. Tijdens deze behandeling worden de onderliggende problemen van de jongere grondig aangepakt met behulp van Schematherapie.

Iedere gemeente vergoedt de behandeling. De VNG heeft KST-A ingekocht in het kader van een landelijk transitiearrangement.

### Meer weten of een jongere aanmelden?

Belt u dan naar 088-76 56 200 en vraag naar Tom van der Schoot. Hij is betrokken bij de intake en indicatiestelling voor deze behandeling. Meer informatie over behandeling met Schematherapie en over het aanmelden van een jongere, vindt u op [www.devierversprong.nl](http://www.devierversprong.nl).

[www.devierversprong.nl](http://www.devierversprong.nl)

**BCN**  
 Business Centre Nederland

## Business Centre Nederland

Vergaderingen - Trainingen - Cursussen - Opleidingen - Workshops

- Meer dan 100 moderne en stijlvol ingerichte ruimtes
- Diverse locaties in Utrecht, Rotterdam en Amsterdam
  - Vergaderen van 2 tot 180 personen
- Alle zalen voorzien van daglicht en moderne presentatiemiddelen
  - Gratis glasvezel internet op alle BCN locaties
- Ook beschikbaar bij BCN: volledig ingerichte computerzalen
- Centrale ligging en uitstekend bereikbaar met auto en OV

[www.bcn.nl](http://www.bcn.nl)



BCN is uitgeroepen tot beste trainingslocatie en vergaderlocatie van het jaar!



## Inhoud

- 4 Kort
- 5 Van het bestuur
- 6 Extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie en de rol van RMC
- 8 Pilot Jongerenteam mbo Zwolle Organiseer de zorg in de school en werk regionaal samen
- 11 Op zoek naar het hoogst haalbare Trajectbegeleiding kwetsbare jongeren in Zeeland
- 13 Culinaire Vakschool Via een omweg naar een startkwalificatie
- 17 Niet één pasklare formule voor toezicht Naleving Leerplichtwet door scholen
- 20 10 vragen aan... Staatssecretaris Jetta Klijnsma
- 22 Op bezoek bij de gemeente Verzuimregistratie sterk verbeterd
- 24 In de regio... RBL in soorten en maten
- 26 Data SUWI-keten onmisbaar voor gemeenten
- 27 Rechten & Plichten

## Colofon



Ingrado Magazine  
 Juni 2015 | Nr. 26

[www.ingrado.nl](http://www.ingrado.nl)

### Teksten:

Rob de Blok, Susan de Boer, Menno Kouveld, Yolanne van der Ree, Peter Zunneberg

## Uitgelicht

### Kwetsbare jongeren... in Zwolle, Goes en Groningen

In haar Kamerbrief *Extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie* van december 2014 kondigt minister Bussemaker maatregelen aan om de kansen van deze groep jongeren te vergoten. Ingrado Magazine bezocht verschillende veelbelovende initiatieven in het land die op vernieuwende en creatieve wijze vooruitlopen op de uitwerking van de maatregelen. Lees over trajectbegeleiding in Zeeland, de Culinaire Vakschool in Groningen en het Jongerenteam op het mbo in Zwolle vanaf pagina 6.

### Naleving Leerplichtwet door scholen

Sinds 1 januari 2012 houdt de Onderwijsinspectie toezicht op de naleving van de Leerplichtwet door scholen, voor die tijd lag die taak bij leerplicht. Heeft dat geleid tot beter toezicht? Ingrado Magazine sprak met Ton Eimers die er onderzoek naar deed en met enkele betrokkenen. Lees over de verschillende vormen van toezicht op pagina 17.

### 10 vragen aan... staatssecretaris Jetta Klijnsma

'Door de informatie van leerplicht en RMC-regio's te benutten is een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt mogelijk', antwoordt de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op een van onze vragen. Lees de vragen en haar antwoorden op pagina 20.

### In de regio... RBL in soorten en maten

Een Regionaal Bureau Leerplicht is het summum van samenwerking. De voordelen voor kinderen en scholen zijn evident. Toch zijn gemeenten om uiteenlopende redenen soms terughoudend om taken te beleggen bij een centrale organisatie. Lees over West-Brabant, waar samenwerking in een andere vorm tot stand is gekomen, en over Oss dat een volbloed RBL heeft.



# KORT

In elk nummer een bonte verzameling (verenigings)nieuws onder de noemer **KORT**. Heeft u een bijdrage voor deze rubriek? Mail deze naar [info@ingrado.nl](mailto:info@ingrado.nl).

## Vooraankondiging Intervisie+ voor leerplichtambtenaren

In het project *We missen je* zijn goede ervaringen opgedaan met Intervisie+ voor RMC-consulenten, uitgevoerd door Publiek Domein. Ingrado biedt nu ook aan **leerplichtambtenaren** de mogelijkheid om – tegen een kleine eigen bijdrage – deel te nemen aan Intervisie+, op een centrale plaats in het land of bij de eigen gemeente.

Tweehonderd leerplichtambtenaren kunnen dit najaar van dit aanbod gebruikmaken. We proberen een zo goed mogelijke spreiding over het land te realiseren. Binnenkort start de voorinschrijving. Houd de Ingrado website goed in de gaten, daar vind je binnenkort alle informatie!

 **Website Ingrado:**  
<http://www.ingrado.nl>

## Jongeren aan de slag in het Westland

Om jongeren aan een baan te helpen heeft de gemeente Westland begin 2013 *Jongeren aan de slag* (JAS) opgezet. Met JAS richt de gemeente Westland zich onder anderen op jongeren die voortijdig de school verlaten. Via Facebook en Twitter kunnen jongeren informatie vinden. Sinds enige tijd is er ook een app beschikbaar. Via een QR code in de playstore kunnen jongeren de app downloaden en hebben ze snel toegang tot informatie over onder meer vacatures.



 **Facebookpagina van JAS Westland:**  
<https://www.facebook.com/JongerenAandeSlag>

## Wie zorgt er dan voor mij?

**Kritisch, indringend en informatief boek over kinderen in de jeugdzorg**



Kinderen die door de rechter uit huis zijn geplaatst, worden te vaak niet goed geholpen hun leven in een pleeggezin op de rit te krijgen. Omdat het lang duurt voor duidelijk is wat hun perspectief is (terug naar huis of duurzaam in het pleeggezin) kunnen de kinderen zich niet hechten. Er moet nog veel veranderen, willen kinderen in de jeugdzorg een veilige toekomst kunnen opbouwen.

Dat is de boodschap van Marga Ganzevles en Rob de Blok in hun boek *Wie zorgt er dan voor mij? Een veilige toekomst in de jeugdzorg*. Ganzevles en De Blok zijn ervaren in het opvangen van uit huis geplaatste kinderen in hun gezinshuis. Zij beschrijven in hun boek de vaak schrijnende ervaringen van de kinderen. Zij keren zich

tegen de praktijk, waarin kinderen moeten wachten zich te ontwikkelen tot de problemen zijn opgelost.

Zij bepleiten commitment voor het belang van het kind van iedereen die zo'n kind op zijn pad tegenkomt. Dat geldt voor jeugdbeschermers, hulpverleners, therapeuten en kinderrechtshouders, maar ook voor scholen. Die moeten hun verantwoordelijkheid nemen en niet huiverig zijn een kind dat middenin een schooljaar in een pleeggezin wordt geplaatst een plek te geven. Deze kwetsbare kinderen hebben direct passend onderwijs en passende zorg nodig.

Rob de Blok is freelance journalist en schrijft onder meer voor Ingrado Magazine.

 **Meer informatie:**  
[www.wiezorgterdanvoormij.nl](http://www.wiezorgterdanvoormij.nl)

## Oproep

Ingrado Magazine bericht graag over wat jullie bezighoudt. Ken je leuke, inspirerende initiatieven die je zou willen delen met collega's elders in het land? Meld het bij de redactie en wij nemen contact met je op.

 **Stuur een e-mail naar Ingrado:**  
[info@ingrado.nl](mailto:info@ingrado.nl)

## Leesvoer

Hierbij wat Ingrado-leestips voor de komende zomermaanden.



**Van deze kinderen ga je houden**  
Anja Vink

Over klas 1D van de GKH, een vmbo in de Rotterdamse wijk Delfshaven.



**Wie heeft er wél een boek bij zich?**  
Johan Goossens

Een openhartig, geestig en ontroerend verslag van cabaretier Johan Goossens die zich begeeft in het oog van de storm: voor de klas op een ROC in de Randstad. Een bundeling van zijn columns in Het Parool.

# Van het bestuur

Nog net vóór het kersteces van 2014 ontving de Tweede Kamer een brief van minister Bussemaker met als titel *Extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie*. De kwetsbaarheid van deze jongeren ligt in het verhoogde risico dat zij lopen om uit te vallen uit het onderwijs zonder een diploma of een goed arbeidsmarktperspectief.

De minister kondigt in haar brief een aantal maatregelen aan die de risico's op uitval voor kwetsbare jongeren moeten beperken. Maar vooral ook noemt zij vele goede voorbeelden en geeft zij aan ruimte te bieden voor maatwerk en lokale goede praktijken. Uit de brief spreekt een enorme daadkracht, maar bij tweede lezing valt op dat er nog niet heel veel concrete maatregelen worden genomen. Dat, en het feit dat er wel heel veel op het bordje van het mbo wordt gelegd, heeft waarschijnlijk geleid tot een weinig positieve reactie van de MBO Raad. De raad noemt de maatregelen vooral cosmetisch.

Het is aardig te bedenken dat de discussie over de kwetsbare jongeren eigenlijk pas nu op gang komt, ná de brief van de minister. Gegevens over kwetsbare jongeren moeten verzameld worden, zodat een inschatting kan worden gemaakt van in te zetten maatregelen.

Uiteraard moeten we blij zijn met de aandacht die er is voor kwetsbare jongeren. Belangrijk is dat partijen in de keten hun verantwoordelijkheid nemen om deze jongeren te helpen economisch en maatschappelijk zelfredzaam te worden. De minister zet een mooie stap door de focus te richten op wat jongeren wél kunnen in plaats van op wat ze soms niet kunnen (het behalen van een startkwalificatie). Vanuit onze ervaring en professionaliteit kunnen wij de minister allicht een stap verder helpen om de in de brief genoemde maatregelen verder te concretiseren.

In dit Ingrado Magazine veel aandacht voor kwetsbare jongeren. Raak geïnspireerd door de verhalen die u in dit magazine leest. Blijf ook vooral uw goede voorbeelden delen met Ingrado zodat u ook anderen weer kunt inspireren. En vooral: denk in de diverse landelijke (RMC-)bijeenkomsten mee over de inzet rondom kwetsbare jongeren.

Yvonne Kniese  
*secretaris*



Foto: Anna van Kooij  
Yvonne Kniese

# Extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie en de rol van RMC



Jaarlijks dreigen ongeveer 30.000 jongeren tussen wal en schip te raken als gevolg van een steeds veeleisender en dynamischer arbeidsmarkt en veranderingen in het sociale domein. Deze jongeren in een kwetsbare positie zijn al langere tijd het onderwerp van adviezen en rapporten van onder meer de Onderwijsraad. Eind 2014 kwam minister Bussemaker daarom met een pakket maatregelen om het risico op uitval onder deze groep te verkleinen.

Tekst: Menno Kouveld | Foto: Judith Bender (jongeren op de foto's hebben geen relatie met dit verhaal)

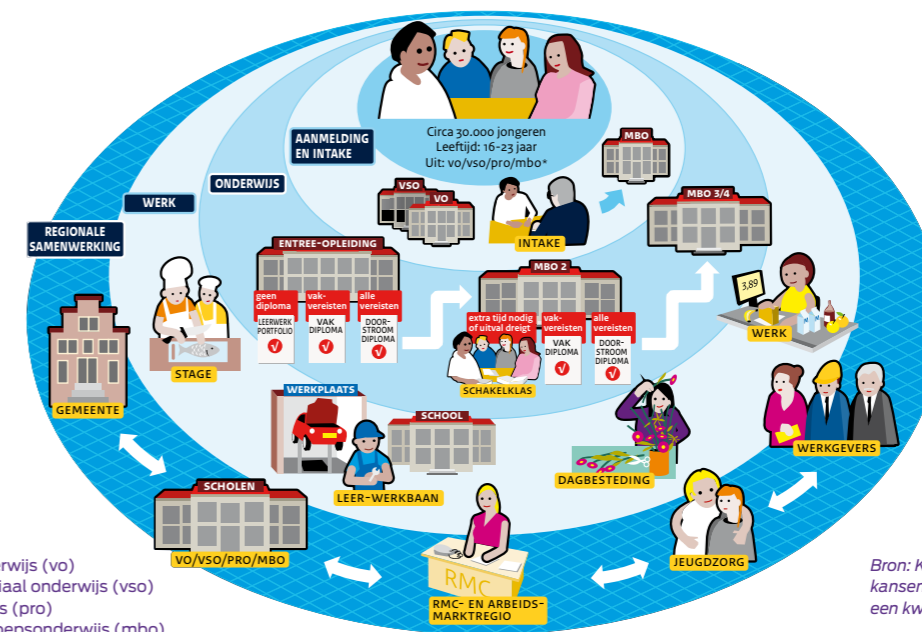
## In gesprek gaan

Met de maatregelen wil de minister bereiken dat meer jongeren, ondanks hun kwetsbare positie, alsnog een diploma of startkwalificatie halen of, als dit niet haalbaar is, een zo goed mogelijke en duurzame plek op de arbeidsmarkt krijgen.

Wat maakt de positie van deze jongeren zo kwetsbaar? Volgens de minister zijn dat in de eerste plaats

problemen in de privésfeer. Daarnaast schiet de begeleiding ook regelmatig tekort waardoor de jongere onrealistische verwachtingen heeft van en onvoldoende voorbereid is op de arbeidsmarkt. Verder zijn er onvoldoende (leer)werkplekken voor deze groep en is er onvoldoende begeleiding op en naar de werkvloer. Ten slotte kunnen gebrekkige samenwerking en onduidelijkheid over verantwoordelijkheden bij de overstap naar een andere onderwijsinstelling of werk het risico op uitval vergroten.

## Een vangnet voor jongeren in een kwetsbare positie



## Maatregelen

In haar Kamerbrief *Extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie* van december 2014 presenteert de minister drie samenhangende pakketten maatregelen. Doel van de maatregelen is het beperken van de risico's op uitval en het versterken van de waarborgen voor passende begeleiding. Het eerste pakket maatregelen is gericht op het verbeteren van de aansluiting tussen vmbo, praktijkonderwijs (pro), voortgezet speciaal onderwijs (vso) en mbo. Het tweede op extra ruimte voor maatwerk in entreeopleidingen en op mbo 2-niveau. En het derde pakket maatregelen moet zorgen voor een sluitend vangnet in de regio.

## RMC

Hoe past RMC in dit plaatje? Hoewel de eerste twee pakketten maatregelen ook in meer of mindere mate het werk raken van leerplicht en RMC, is het vooral het sluitende vangnet in de regio waar een expliciete link wordt gelegd naar de doorontwikkeling van de RMC-functie. Om dit sluitende vangnet te realiseren wil de minister verduidelijking van de wettelijke taken van RMC waar het gaat om jongeren uit pro en vso aan de ene kant en regionale arbeidsmarktpartijen aan de andere. Verder wil ze RMC-regio's ondersteunen met gegevens over de doelgroep, zodat deze vroegtijdig in beeld komt en kan worden gevolgd. Ook stelt ze verhoging voor van de financiële middelen om jongeren in een kwetsbare positie

te begeleiden vanuit de RMC-functie en wil ze het mogelijk maken om in het verlengingsjaar 2015/2016 regionale middelen voor voortijdig schoolverlaten in te zetten.

## Input vanuit het veld

Om een beeld te krijgen van wat er nodig is in de regio's, met name op het gebied van monitoring en arbeidstoeleiding, waren tijdens de voorjaarsconferentie van Ingrado twee medewerkers van de directie Mbo van het ministerie van OCW aanwezig om input op te halen uit het veld.

De input uit de twee sessies tijdens de voorjaarsconferentie wordt meegenomen in een serie gesprekken die het ministerie voert met betrokkenen. Deze zullen uitmonden in een visie op de toekomstige taken van RMC. Die visie zal naar verwachting vlak voor de zomer worden besproken met brancheorganisaties (waaronder Ingrado) en andere belanghebbenden. Doel is te bekijken of de visie werkbaar is en wat RMC nodig heeft om de taken uit die visie uit te voeren. De volgende stap is het scherp krijgen van de taken die RMC moet gaan uitvoeren en wat dat financieel betekent. De laatste stap is om op basis van alle input de verbreding van de taken van RMC uit te werken in wet- en regelgeving. Het streven is om de wijzigingen per 1 januari 2017 te laten ingaan.

Op de volgende pagina's kunt u lezen dat het onderwijs en RMC de uitdaging oppakken. Een aantal mooie voorbeelden maakt duidelijk dat in de praktijk al hard gewerkt wordt om jongeren in een kwetsbare positie de best denkbare kansen te bieden.

# Pilot Jongerenteam mbo Zwolle

## Organiseer de zorg in de school en werk regionaal samen



**Sinds de invoering van passend onderwijs doen scholen steeds meer om kwetsbare jongeren hun diploma te laten halen. Zorgpartners en leerplicht/RMC krijgen een vaste plek in de school. Om niet een leger van hulpverleners over de vloer te krijgen, doet het Deltion College in Zwolle een beroep op zorgpartners uit de eigen gemeente. In een pilot ondersteunen professionals van Zwolse instellingen alle jongeren uit stad én ommeland, ook al zijn veel van hen niet woonachtig in Zwolle. De gemeente Zwolle verleent de subsidie en onderzoekt de mogelijkheden voor regionale samenwerking.**

Tekst: Yolande van der Ree | Foto's: Wilma van der Zee en Jeroen Keep Fotografie (jongeren op de foto's hebben geen relatie met het verhaal)

### Pilot

In de pilot op het Deltion College werkt een Jongerenteam zij aan zij met het onderwijs. Deelnemers zijn Tactus Verslavingszorg, MEE, Ggz, maatschappelijk werk en leerplicht/RMC. Elke dag is een van de teamleden een paar uur op school aanwezig. Het Jongerenteam is een soort sociaal wijkteam in de school dat meedraait met de onderwijsteams van de entreeopleidingen en van de niveau 2-opleiding autotechniek.

**‘Voorheen zaten we met jan en alleman te overleggen. Nu hebben we één Jongerenteam’**

De keuze voor de teams van de entreeopleiding en niveau 2 is niet toevallig, zegt Renske Venhuizen, directeur van het Studenten Succes Centrum van het Deltion College. ‘In deze opleidingen zitten altijd leerlingen met zeer complexe problematiek. Voor hen willen we de drempel naar zorg zo laag mogelijk maken. Dan is het belangrijk dat ze mensen kennen, herkennen en vertrouwen. En dat lukt alleen als ze iemand geregeld zien. Bovendien leert de ervaring dat docenten dermate betrokken zijn bij hun leerlingen dat ze hun problemen willen oplossen. Door nu de zorg in de school te organiseren, worden de jongeren geholpen door professionals die verstand van zaken hebben en kunnen docenten zich concentreren op het onderwijs. Met elkaar onderzoeken ze de grenzen. Wat is van jou en wat hoort bij mij?’

De dag dat een professional op school aanwezig zijn, pakt hij of zij alles op. Ieder jongerenteamlid opereert weliswaar vanuit de eigen organisatie, maar heeft een

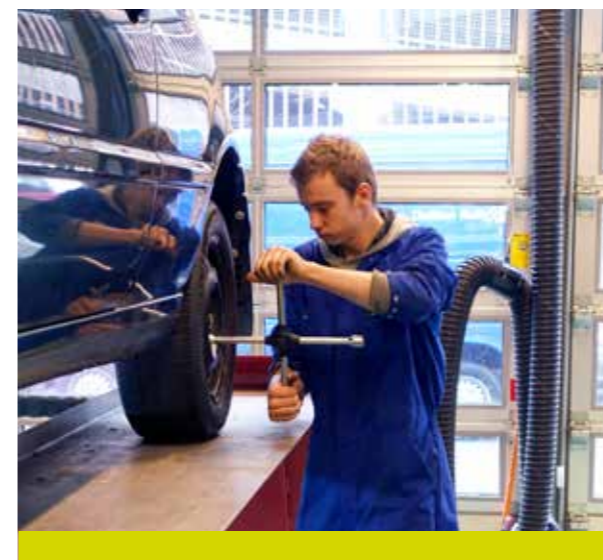
**‘We willen de drempel naar zorg zo laag mogelijk maken’**

generalistische blik. Daar zijn ze op geselecteerd net als op hun vermogen out-of-the-box te denken en zelfstandig te opereren. Indien specialistische hulp nodig is, wordt een jongere doorverwezen. ‘Maar ondanks de zorgvuldige selectie; een Jongerenteam ben je niet zomaar’, zegt Venhuizen. ‘We hebben een projectleider aangesteld om de professionals te begeleiden in de teamvorming. Dat is een expliciet onderdeel van de pilot.’

### Verbinding

De pilot is voor Venhuizen een logische stap. ‘Passend onderwijs en de transitie jeugdzorg kennen dezelfde ambitie. Jongeren moeten waar mogelijk meer de regie over hun eigen leven gaan voeren. En waar ze dat niet kunnen, moeten we ze ondersteunen. Om dat binnen de school goed te doen, hebben we partners van buitenaf nodig. Die hebben wij nu samengebracht in het Jongerenteam. Onderwijs en zorg zijn niet langer gescheiden, maar zitten dicht tegen elkaar aan. Voor ons als ROC werkt het enorm taakverlichtend. Voorheen zaten we met jan en alleman te overleggen omdat onze leerlingen uit veel gemeentes afkomstig zijn (slechts 15 procent van de studenten komt uit Zwolle – red.). Nu hebben we één Jongerenteam dat werkt voor alle studenten uit de pilot-doelgroep, ongeacht hun woonplaats.’

Leerplicht/RMC maakt ook deel uit van het Jongerenteam op het Deltion College. RMC-coördinator Anne Hulzebosch: ‘Tot nu toe pakken we met het Jongerenteam iedere jongere op die dat nodig heeft. Een van de punten in het meerjarenbeleidsplan VSV van centrumge-



### Warme overdracht van kwetsbare jongeren

In het kader van passend onderwijs en in aansluiting op de Kamerbrief van minister Bussemaker over kwetsbare jongeren, loopt op het Deltion ook een pilot rond de warme overdracht van voortgezet onderwijs naar mbo.

Venhuizen: ‘Onze medewerkers gaan naar de vo-scholen toe om de informatie over leerlingen op te halen bij de mentor. Dat doen we in de pilot bij leerlingen van vijf scholen in de regio, waaronder het vso. We geloven dat een goede aansluiting ertoe doet en denken dat we hiermee preventief betere keuzes kunnen maken voor de doorgaande leer- en begeleidingslijn. In het verleden sloegen we ons geregeld voor het hoofd omdat problemen pas na een paar maanden echt duidelijk werden. En dan ben je meestal te laat. Nu kunnen we preventief al heel veel doen.’

‘De doelgroep bestaat uit jongeren waarvan we bij de aanmelding verwachten dat ze, in het kader van passend onderwijs, in aanmerking komen voor extra ondersteuning en uit alle jongeren die zich aanmelden voor niveau 1 en 2.’

‘Na de zomer evalueren we de pilot en als het bevalt, gaan we uitbreiden naar andere scholen voor voortgezet onderwijs. De deelnemende scholen zijn laaiend enthousiast en het mbo wordt hierdoor veel minder anoniem.’

meente Zwolle is om hier met de gemeenten in de regio afspraken over te maken. Want hoe leg je de verbinding tussen lokaal - ondersteuning op de plek waar de leerling naar school gaat - en regionaal - aansluiting bij de zorgstructuur in de woongemeente van de leerling? Wanneer handel je problemen af op school en wanneer is het toch zaak de sociale wijkteams in de woongemeente in te schakelen om te kunnen voldoen aan het principe van 1 gezin-1 plan? Als de oorzaak van een probleem op school thuis ligt, zul je ook lokaal iets moeten oppakken.'

Alle ontwikkelingen op het gebied van zorg, onderwijs en arbeidsmarkt maken het noodzakelijk om ook voor leerplicht/RMC verdergaande regionale samenwerking te onderzoeken. Hulzebosch: 'Dat voorstel doen wij vanuit Zwolle in onze meerjaren-beleidsnotitie VSV. Onze wethouder Ed Anker heeft als portefeuillehouder van de centrumgemeente dat voorstel meegenomen in zijn overleg met de collega's van de elf gemeentes in de regio. Zij hebben recent ingestemd met nader onderzoek naar regionale samenwerking. Ik ben daar erg blij mee.'

## 'Jongeren hebben belang bij goede zorg en continuïteit. Het is aan ons om die te leveren'



Het Deltion College in Zwolle



Wethouder Ed Anker

### Niet alleen transitie, ook transformatie

'Alle jeugd is in principe kwetsbaar. Maar vaak weet je pas achteraf dat een jongere kwetsbaar is, pas als je er iets mee moet', antwoordt Ed Anker op de vraag wat hij verstaat

onder een kwetsbare jongere. Anker is wethouder van onder meer jeugdbeleid en jeugdzorg in Zwolle. 'Het is niet vanzelfsprekend dat het goed gaat in het leven van een jongere, er kan van alles misgaan. Jongeren met sociaal-emotionele problematiek, gezinnen waar het niet goed gaat, dat is kwetsbaarheid.'

'Wat kun je als gemeente doen om te zorgen dat het wél goed gaat?' Dat is de vraag die we ons moeten stellen. Met de transitie van de jeugdzorg leggen we een fundament. We regelen het juridisch en organisatorisch in, maar meer dan continuïteit in de zorg bied je daarmee nog niet. Het is de kunst om de transformatie vorm te geven. Ik zou echt een verandering willen. Maar hoe doe je dat? Ik wil met een aantal partijen die met jeugd en jongeren te maken hebben, een streefbeeld formuleren. Met elkaar de urgentie uitspreken en afspreken waar we naar toe gaan. In elk geval met jeugdzorgpartijen, met scholen, leerplicht/RMC, schoolmaatschappelijk werk en welzijn afspreken met welke thema's we aan de slag gaan. Wat is er nodig om de ambitie vorm te geven? Hoe kunnen onderwijs en (jeugd)zorg

samenwerken? Hoe kunnen we voorkomen dat jongeren massaal een beroep doen op hulpverlening en ondersteuning? Dat zijn de vragen die ik me stel. Niet uit financieel oogpunt, maar omdat ik wil dat jongeren zich optimaal kunnen ontwikkelen.'

'Ik zou willen dat we er eerder bij zijn, dat problemen niet hoeven escaleren. En daar ben ik gelukkig niet de enige in. De pilots waarin zorg en onderwijs met elkaar verbonden worden, lijken succesvol. Ik word daar enthousiast van. In alle gevallen komt het erop neer dat problemen van leerlingen in een vroeg stadium in beeld komen zodat veel eerder actie kan worden ondernomen. We werken aan een ontwikkelagenda met het onderwijs. Passend onderwijs en de transitie jeugdzorg raken elkaar.'

'Voor leerlingen maakt het niet uit of ze door een RMC-er uit Zwolle of uit Hardenberg worden begeleid. Zij hebben belang bij goede zorg en continuïteit. Het is aan ons om die te leveren. Wij moeten daar als stad en regio samen uit te zien te komen. Lokale eigenheid is mooi, maar het onderwerp *jeugd* is regionaal. De komende tijd wordt cruciaal. Er zijn verschillen, maar ik hoop dat we van elkaar zullen kunnen en willen leren. Niemand kan het alleen en dat moeten we ook niet willen. We moeten elkaar vertrouwen. Niet voor onszelf, maar in het belang van het kind.'

# Op zoek naar het hoogst haalbare Trajectbegeleiding kwetsbare jongeren Zeeland

Trajectbegeleider voor kwetsbare jongeren. Dat is de kortste samenvatting van de functie van Padden van de Water. Zijn takenpakket is oneindig veel uitgebreider. In opdracht van RBL Oosterschelderegio probeert hij het perspectief van jongeren uit het praktijkonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs en uit de entreopleidingen te vergroten. Dat betekent goed luisteren, kijken, puzzelen en onconventionele wegen bewandelen. En dan kunnen er mooie dingen gebeuren. Zonder ingewikkelde constructies of extra middelen.

Tekst: Yolande van der Ree | Foto's: Judith Bender en medewerkers van Odyzee (jongeren op de foto's hebben geen relatie met het verhaal)

De drie trajectbegeleiders (elk RBL in Zeeland heeft er één) worden gefinancierd uit ESF-gelden. Werden die gelden eerder alleen ingezet voor de bestrijding van de jeugdwerkloosheid, nu is toestemming gevraagd en gekregen ze preventief aan te wenden. Onder meer bij zorgen over het uitstroomperspectief van een leerling en bij leerlingen die thuiszitten, doen scholen of ouders een beroep op Van de Water en zijn collega's. 'Ik zoek altijd naar het perspectief dat het meest oplevert voor de jongere. Voor de een is dat een baan, voor de ander dagbesteding en voor een enkeling vervolgonderwijs. Voor deze groep ligt dit perspectief niet voor het oprapen. Voorheen gingen veel van hen regelrecht de Wajong in. Nu dat niet meer kan, moeten er voor hen plekken gevonden en gecreëerd worden waar zij zich kunnen ontwikkelen. Deze jongeren zijn niet gebaat bij hele dagen poep scheppen op een kinderboerderij. Dat is voor een enkeling leuk, maar de meesten gun ik toch echt werkzaamheden die op langere termijn hun kansen op arbeidsparticipatie vergroten.'



## 'Het is zo'n opluchting dat hij er is. Ik heb het gevoel niet meer te hoeven vechten'

### Samen op zoek

Veronique de Jonge is decaan en docent op Odyzee, een cluster 4-school in de gemeente Goes. De school biedt speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs van vmbo basisberoepsgerichte leerweg tot en met havo. Het uitstroomprofiel is onderwijs wat betekent dat vervolgonderwijs het streven is voor iedere leerling. 'Maar soms blijkt dat niet haalbaar', zegt De Jonge. 'Om verschillende redenen, maar de laatste tijd steeds vaker omdat mbo en hbo hogere eisen stellen. Dat in combinatie met het wegvallen van voorzieningen als het 'rugzakje' maakt dat stages voor sommige leerlingen te hoog gegrepen zijn. De intensieve begeleiding die onze leerlingen nodig hebben, kan eenvoudig niet meer geboden worden.'

Dit betekent dat er Odyzee-leerlingen zijn van wie De Jonge en haar collega's vermoeden dat de uitstroom richting vervolgonderwijs moeizaam zal zijn. En dan komt Van de Water in beeld. De Jonge: 'Het is zo'n opluchting dat hij er is. Ik heb het gevoel niet meer te hoeven vechten. Padden heeft de contacten en kent de kanalen. Als er een pgb aangevraagd moet worden, weet hij bij wie we moeten zijn. Hij denkt mee over kansen en mogelijkheden en samen zoeken we naar het hoogst haalbare voor iedere leerling.'

Ook in het contact met ouders is de trajectbegeleider van grote waarde, zegt De Jonge. 'Het is soms lastig ouders ervan te overtuigen dat hun verwachtingen niet realistisch zijn. Samen met Padden lukt dat beter. Hij

heeft meer afstand en kan samen met ons en de ouders een nieuw perspectief ontwikkelen. Ouders zien dan in dat we allemaal handelen in het belang van hun kind. En dat zijn of haar kansen alleen maar toenemen.'

### Stapsgewijs

Kort na de aanmelding van een jongere vindt er een eerste gesprek plaats waarbij school en ouders en het liefst ook de jongere aanwezig zijn. Gezamenlijk wordt er een plan gemaakt. Soms is dat heel simpel, zegt Van de Water. 'Ik sprak met de ouders en school van een jongen met extreme angsten die al maanden thuis zat. Terug naar school was voorlopig geen optie. Die ouders wilden graag dat hij een dagdeel per week aan de slag zou gaan in een vorm van dagbesteding en de jongen zelf durfde dat ook aan. Nu waren de ouders bang dat dat niet zou mogen van leerplicht: niet naar school, maar wel naar de dagbesteding. Wat een onzin! Wij zijn er in het belang van het kind en niet in het belang van de wet. Ik heb de ouders duidelijk gemaakt dat als deze constructie bijdraagt aan de gezondheid van hun kind, zij daar toestemming voor zouden krijgen. Uiteraard blijft terugkeer naar school en het behalen van een startkwalificatie het doel. Maar dat doel kunnen we alleen stapsgewijs behalen. Ik vond het echt schrijnend om te zien hoe opgelucht deze mensen waren. Mij werd duidelijk dat leerplicht toch nog vaak gezien wordt als de handhaver, de boeman met de wet in de hand. Dat we dat niet zijn, wordt denk ik steeds zichtbaarder.'



In 2014 bleek dat Zeeland meer ESF-middelen voor jeugd had gegenereerd dan verwacht. Die middelen zijn ingezet voor drie jobhunters/trajectbegeleiders voor kwetsbare jongeren in de drie Zeeuwse regio's. In het schooljaar 2015/2016 kunnen zij nog in dienst blijven. De financiering komt nu van twee kanten: gelden vanuit de arbeidsmarktregio en gelden vanuit de vsv-convenanten. Mooie bijkomstigheid is, dat dit automatisch leidt tot meer samenwerking tussen deze twee domeinen. Na komend schooljaar hoopt Zeeland gebruik te kunnen maken van structurele middelen die onder meer zijn toegezegd door de minister van OCW.

## 'Wat kan dit kind, waar wordt ze blij van?'

Een meisje van 17, vlak voor haar havo-examen. Voor iedere leerling spannend, maar voor dit meisje een onoverkomelijke hindernis. Al sinds ze 4 jaar oud is praat ze niet. Thuis een paar woorden, maar op school in het geheel niet. Dat examen gaat niet lukken. Ze heeft een goed stel hersens, maar is autistisch. En wordt met de dag ongelukkiger. In het weekend doet ze niets anders dan slapen om bij te komen van de druk die school haar oplevert. Dat is het moment dat school en ouders Padden van de Water te hulp roepen.

'Dit voorbeeld laat mooi zien wat ik tegenkom in mijn werk en wat ik kan toevoegen. Al in het eerste gesprek noemden zowel ouders als een docent van de REC 4-school die ze bezoekt, het enorme talent dat deze leerling heeft voor handwerken. Kunstwerken werden haar werkstukken genoemd. Toen ik vroeg of iemand ooit had bedacht daar meer mee te doen, werd er wat waterig gekeken. Maar dat is nu net waar ik naar op zoek ben.'

'Wat kan dit kind, waar wordt ze blij van, waar hebben we een aanknopingspunt om haar in de wereld te halen? En wat biedt wellicht zelfs uitzicht op een zelfstandig bestaan? Al snel waren we het eens. Dit kind moest van school af. Ze had dringend een time-out nodig om te herstellen van de stress die school en de voorbereiding op het examen haar hadden bezorgd. Het havo-examen lieten we voor wat het was. Wat moet ze immers met een havo-diploma als een hbo-opleiding toch uitgesloten is?'

'Ondertussen regelde ik een plek op een zorgboerderij met 1-op-1 begeleiding en kon ze terecht op een naaicursus zodat ze wel bezig zou blijven. Die combinatie bleek een gouden greep. Al na drie weken gaven haar ouders aan dat ze niet meer het hele weekend op bed lag en 's avonds na het eten langer bij de rest van het gezin bleef zitten. Fantastisch. Toen ben ik op zoek gegaan naar een stageplek en die heb ik gevonden. Binnenkort gaat ze een paar dagdelen per week aan de slag in een winkeltje dat handwerk-artikelen verkoopt en gespecialiseerd is in quilten. Deze branche heeft een enorme vlucht genomen. Blijkbaar neemt de huisvlijt flink toe. Ze zal daar vakken vullen, voorraadbeheer doen en zich gaan bezighouden met verpakken en verzenden van bestellingen via de webshop. En dan maar eens rustig achterover leunen en kijken hoe ze zich ontwikkelt. Misschien ligt een beroepsopleiding in deze richting wel voor de hand.'



## Via een omweg naar een startkwalificatie Culinaire Vakschool

**Soezenbeslag en Frans korstdeeg. Bakken voor gevorderden op de Culinaire Vakschool in Groningen. De vijftien deelnemers hangen aan de lippen van meester-bakker Timmerman die vandaag optreedt als gastdocent. Hier worden jongeren zonder startkwalificatie, maar ook werkzoekenden met grote afstand tot de arbeidsmarkt, in tien weken opgeleid tot kok op mbo-niveau 2.**

Tekst: Yolande van der Ree | Foto's: Judith Bender en Yolande van der Ree

Het initiatief kwam van onder anderen Paul Rodenberg, chef-kok en eigenaar van de Kookschool. Koken is een ambacht en dat wil hij overdragen aan zijn deelnemers. Dus krijgen zij een programma waarin alle basisvaardigheden zijn verwerkt. 'Ik was zelf zo'n jongen die niet paste in het reguliere schoolsysteem', verklaart Rodenberg zijn betrokkenheid. 'Ik had veel problemen op school. Via allerlei omwegen kwam ik terecht op de particuliere bakkers-culinaire vakschool en ben ik doorgegroeid naar topkok. Ik heb in verschillende

restaurants gewerkt en ben uiteindelijk m'n eigen kookschool begonnen. Aanvankelijk organiseerden we voornamelijk culinaire kook-workshops. Ik zag echter steeds meer jongeren zoals ik. Jongeren die het niet redden op school, die uitvallen en zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt op gaan. Vaak jongeren die best wat in hun mars hebben. Onder anderen voor deze jongeren wilde ik een culinaire vakschool starten. Een topklas waar de passie voor het vak centraal staat.'



**'Een topklas waar de passie voor het vak centraal staat'**



## ‘De grootste groep deelnemers vindt aansluitend een baan’

### Van start

Martin Postma en Elly Pastoor zijn de overige initiatiefnemers. Paul Rodenberg is van het doen, van het koken en werken met de deelnemers, van het enthousiasmeren en het opleiden. Postma is de man die de enthousiaste plannen helpt waarmaken. Hij is van het plannen en organiseren, van de financiën en van het benutten van zijn enorme netwerk. En Pastoor legt als voormalig wethouder van onderwijs de bestuurlijke verbindingen.

Inmiddels zijn er verschillende geldstromen die deelname aan de culinaire vakschool voor verschillende doelgroepen mogelijk maken. Vanuit Werk in Zicht, de arbeidsmarktregio Groningen en Noord-Drenthe, worden voornamelijk jongeren aangemeld. De reïntegratiegelden worden aangewend om de 3500 euro die de 10-weekse opleiding kost, te financieren. En ook het skanfonds levert een bijdrage. De tweede groep deelnemers komt van de stichting voor maatschappelijke opvang, het Kopland. De gemeente Groningen betaalt deze trajecten vanuit het participatiebudget.

Een derde van de deelnemers bestaat uit voortijdig schoolverlaters. Hun deelname wordt betaald uit de vsv-gelden van de RMC-regio. Postma ziet deze groep groter worden. ‘Dat is ook wel verklaarbaar’, zegt hij. ‘Jongeren die de school voortijdig verlaten, komen bij de

gemeente terecht. Ze komen niet in aanmerking voor een uitkering dus stuurt de gemeente ze terug naar school. Maar daar kunnen ze vaak niet meer terecht. Hun problemen zijn te complex of ze lopen vast op het hoge theoretische niveau in de (vak)opleidingen. Dat zien we steeds vaker; jongeren die uit het mbo vallen. Op de Culinaire Vakschool kunnen zij in een groep, in een veilige omgeving een vak leren. Het is maatwerk, we streven bij iedere deelnemer naar het hoogst haalbare. Bij de een is de problematiek dermate groot dat de Culinaire Vakschool de eerste stap is om weer structuur en ritme in het leven te krijgen. Voor de ander is het 10-weekse traject een opstapje naar een vervolgopleiding. De grootste groep echter vindt aansluitend een baan. De meesten nadat ze drie maanden stage hebben gelopen bij een bedrijf uit het netwerk van de Culinaire Vakschool. Van de 60 deelnemers die tot nu toe zijn opgeleid, zijn er maar vier afgehaakt.’

### Inhoud

Het traject is kort en heftig, zegt Postma. ‘Samen met de aanmeldende instellingen doen we er alles aan om de deelnemers zo ver mogelijk op weg te helpen. Leerlingbegeleider Maaïke Krijnen is de schakel tussen de Culinaire Vakschool en de aanmeldende instelling. Zij ziet erop toe dat eventuele problemen goed begeleid worden. Een deelnemer die z’n bed niet uit kan komen, zal in het begin elke ochtend gebeld worden.’



## ‘Ik was zelf zo’n jongen die niet paste in het reguliere schoolsysteem’

In tien weken krijgen de deelnemers een volwaardige vakopleiding. Ze doen ervaring op met een breed scala aan keukentechnieken, producten, bereidingswijzen en gerechten. Ze leren werken met eerlijke en duurzame producten en het verschil proeven tussen biologische en gangbare gerechten. Drie dagdelen per week worden de lessen verzorgd door vakmensen uit de praktijk. De slager wijdt de deelnemers in in de geheimen van het uitbenen, fileren, portioneren, roken, drogen en het bereiden van onder meer paté, rollade en worst. Meester-banketbakker Timmerman – al lang gepensioneerd, maar nog vol liefde voor onderwijs en bakken – ontsluit de wereld van soezenbeslag, Frans korstdeeg, kokosmakronen en kroketten. De visboer brengt de deelnemers de fijne kneepjes van zijn vak bij. Naast de vaktechnische vaardigheden leren de deelnemers plannen, samenwerken en onder tijdsdruk werken. Met elkaar bereiden ze elke dag een lunch die stipt om 12 uur wordt uitgeserveerd en gezamenlijk wordt genuttigd. Met grote regelmaat schuiven bij die lunch ook genodigden aan. En één keer tijdens het 10-weekse traject verzorgen de deelnemers een netwerklunch voor een grote groep mensen uit onderwijs en bedrijfsleven die de Culinaire Vakschool een warm hart toedragen.

## Het mbo in beeld

Eigenlijk kan ze het niet uitstaan. Ook voor deze groep deelnemers zou Gerda Dekker, regiodirecteur van het Alfa-college, een passend aanbod willen hebben.

‘Het liefst heb ik deze jongeren onder ons eigen dak. Daar ben ik heel eerlijk in. Ik zie het als onze maatschappelijke opdracht als ROC om voor alle jongeren passend onderwijs te verzorgen. Maar ik zie ook dat de problematiek van deze jongeren soms te complex is om dat op dit moment in een reguliere context waar te maken. We kunnen steeds meer, ook voor kwetsbare jongeren. Zo hebben we een horecetraject voor onze ‘reguliere’ entree-studenten in de vorm van een buurtrestaurant. Dat speelt zich geheel in de praktijk af. We hebben de samenwerking met de Culinaire Vakschool opgepakt. Onze betrokkenheid bij dit traject beperkt zich echter tot het inschrijven van de deelnemers, het ‘verhuren’ van examenfaciliteiten en examinator en van ruimtes om taal- en reken-toetsen af te nemen.’

‘We zullen de komende tijd geregeld de thermometer in de Culinaire Vakschool blijven steken. Om vast te stellen of wij onze naam kunnen blijven verbinden aan dit traject en om te zien of onze samenwerking zich verder kan ontwikkelen. We moeten in afstemming met externe partners de juiste keuzes maken in het belang van deze kwetsbare doelgroep.’



Gastdocent Timmerman



Paul Rodenberg en Martin Postma



## Examen

Na tien weken Culinaire Vakschool doen de deelnemers praktijkexamen. Dan komt ook het mbo in beeld. Een docent van de mbo-opleiding Horeca van het Alfa-college neemt het examen af, geassisteerd door Paul Rodenberg. Alle deelnemers bedenken en bereiden een 3-gangenmenu voor twee personen. Vervolgens leggen zij op de mbo-instelling een reken- en taaltoets af, doen opdrachten voor burgerschap en, bij goed gevolg, ontvangen zij een diploma op niveau 2. Het traject op de Culinaire Vakschool is ondergebracht bij het contract-onderwijs. Er wordt betaald voor de inzet van de docent inclusief administratie.



Jasper Draaisma

## Eindelijk een diploma!

Jasper is 19 jaar en volgt de 10-weekse opleiding op de Culinaire Vakschool. Hij hoopt zo zijn niveau-2 diploma Kok te halen. Al eerder deed Jasper meerdere pogingen om een opleiding af te maken, maar tot nu zonder succes.

'Ik stroomde zonder vmbo-diploma in de niveau-2 opleiding Horeca op het ROC. Al snel bedacht ik dat ik toch liever de opleiding Detailhandel ging doen omdat ik in een winkel wilde werken. Achteraf is dat heel stom geweest. Ik kreeg een baan bij de Scapino en startte met m'n bbl-opleiding. Toen kreeg ik de ziekte van Pfeiffer en kwam de klad erin. Ik zat vier maanden thuis en Scapino wilde me niet langer doorbetalen. Ook wel te begrijpen, ze waren al best redelijk geweest.'

'Toen ik wat beter werd, was ik te lang niet naar school geweest om het zomaar weer op te pakken. Ik had te veel gemist. Ik kreeg het advies om te stoppen of om helemaal opnieuw te beginnen. Ik stopte en ging eerst maar werken. Ik kwam terecht in een cafetaria en via Op de rails, waar voortijdig schoolverlaters een herkansing krijgen, volgde ik een bbl-traject. Na een half jaar kwam ik in vaste dienst en ben ik weer gestopt met school.'

'Ik heb wel problemen gehad met leerplicht, moest ook een keer voorkomen. Via leerplicht heb ik me weer aangemeld voor een niveau-2 opleiding in de horeca. Daar werd ik niet aangenomen omdat ik geen vmbo-diploma had, dus toen ben ik blijven werken. Ondertussen kreeg ik ook wat problemen waardoor ik met justitie in aanraking kwam.'

'Ik was het zat en wilde zo graag een diploma halen. En ik had ontdekt dat de horeca toch wel mijn

richting was. Mijn begeleider van de jeugdreclassering wees me op de Culinaire Vakschool. Ik was meteen enthousiast en zag het als een unieke kans. Ik heb meteen zelf gebeld en een afspraak gemaakt om een dag mee te draaien. Ik vond het echt heel erg leuk. Toen kreeg ik een afspraak voor een intake. Ik moest vertellen wat ik tot nu toe allemaal gedaan had en waarom ik de Culinaire Vakschool wilde gaan doen. Gelukkig zagen ze dat ik echt graag wilde en ben ik aangenomen.'

'Ik ben superenthousiast, koken blijkt echt mijn ding te zijn! We leren hier alle basisingen zoals snijden, bakken, bereiden van vlees en vis. Ook leren we omgaan met druk en samenwerken. Er is heel veel aandacht en begeleiding.'

'Binnenkort doen we praktijkexamen en dan heb ik eindelijk een startkwalificatie. Daarna wil ik graag niveau 3 gaan doen. Ik moet wel aan het werk want ik moet geld verdienen. Ik hoop dat dat te combineren zal zijn.'

'Ik heb heel erg geboft met de mensen die ik ben tegengekomen. Mijn reclasseringsambtenaar helpt me echt met alles. Dankzij hem zit ik nu op de Culinaire Vakschool. Hij heeft ook geholpen om sponsors te vinden om deze opleiding te betalen. En nu ik hier zit, heb ik het weer getroffen. Je kan met alles bij Paul terecht. Hij helpt altijd. Dat doet iedereen trouwens, maar Paul is heel belangrijk.'

Inmiddels is Jasper de trotse bezitter van een startkwalificatie en heeft hij zich aangemeld voor een niveau-3 opleiding op het Alfa College. Ondertussen hoopt hij werk te vinden, het liefst in een banketbakkerij. Want de patisserie is echt zijn ding, ontdekte hij op de Culinaire Vakschool. Met dank aan meester-banketbakker Timmerman!

# Niet één pasklare formule voor toezicht Naleving Leerplichtwet door scholen

Tekst: Peter Zunneberg | Illustraties: Welmoet de Graaf

Sinds 1 januari 2012 houdt de Onderwijsinspectie toezicht op de naleving van de Leerplichtwet door scholen, voor die tijd lag die taak bij leerplicht. Heeft dat geleid tot beter toezicht? Ingrado Magazine sprak met Ton Eimers die er onderzoek naar deed en met enkele betrokkenen.



'Ooit sprak de leerplichtambtenaar niet alleen ouders en kinderen aan op schoolverzuim, ook het toezicht op het verzuimbeleid en het melden van verzuim door scholen was onderdeel van zijn handhavende taak. Door de jaren heen is de positie van die zelfde leerplichtambtenaar steeds meer verschoven. 'Samen met de scholen gingen leerplichtambtenaren verzuim preventief aanpakken', zegt Ton Eimers, onderzoeker bij het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA). 'Dat was een belangrijke stap in het terugdringen van schoolverzuim.'

Maar het leidde ook tot een ongelukkige situatie. Naar leerlingen en ouders toe stonden leerplichtambtenaren schouder aan schouder met de scholen. Maar tegelijk moesten ze toezicht houden op de naleving van de Leerplichtwet door die zelfde scholen. En waar ze constateerden dat die scholen hun verzuimregistratie niet op orde hadden, moesten ze waarschuwingen geven en werd het een zaak van justitie. Zo stonden ze soms naast elkaar en soms tegenover elkaar.'

Sinds 1 januari 2012 is die situatie daarom gewijzigd. Niet langer houden leerplichtambtenaren toezicht, het werd een verantwoordelijkheid van de Onderwijsinspectie. Maar dat heeft, afgezien van de vier grote steden, nog niet echt geleid tot verbetering van het toezicht constateerde Eimers, die samen met twee collega's van KBA in opdracht van het ministerie van OCW de gewijzigde aanpak onderzocht.

### Periodiek en risicogericht

Nu de Onderwijsinspectie toezicht houdt op de naleving gebeurt dat eigenlijk op twee manieren. Periodiek, dus op de manier waarop alle scholen eens in de pakweg vier jaar door de onderwijsinspectie tegen het licht worden gehouden en risicogericht. 'Je kunt je afvragen of eens in de vier jaar controleren of een school de verzuimregistratie op orde heeft niet veel te weinig is', zegt

Eimers. 'Ook zijn we daarbij voorbeelden tegengekomen van te weinig gerichte controle. Zo hoorden we van een school met diverse locaties dat er door de inspectie een bezoek was gebracht aan locatie X en dat locatie Y met meer verzuim helemaal buiten die periodieke controle bleef.'

Naast de periodieke bezoeken door de inspectie is er risicogerichte controle. 'Dit gaat om extra inspectiebezoeken bijvoorbeeld ingegeven door signalen uit de samenleving. Dat kunnen signalen zijn van ouders die constateren dat er op school op het gebied van verzuim dingen misgaan, maar het kunnen ook scholen zijn die dat melden of ... leerplichtambtenaren.'

Nu blijkt in de praktijk dat ouders vooral oog hebben voor het presteren van hun eigen kind en weinig zicht hebben op hoe de school in brede zin omgaat met verzuim. Onder scholen heerst vaak de opvatting dat het *not done* is om eventuele misstanden op collega-scholen

**'Onlangs werden we bedankt door een verzuimcoördinator die nu met plezier haar werk doet.'**

te melden. En dus komt het melden bij de inspectie van risico's veelal neer op leerplichtambtenaren. 'En we hebben geconstateerd dat zij ook niet of nauwelijks melden', zegt Eimers. 'Waarom niet? Dat is moeilijk te zeggen. Het kan zijn dat ze nog onvoldoende op de hoogte zijn van de wetswijziging, maar het kan ook zijn dat er binnen de gemeente gekeken wordt of problemen op een andere manier kunnen worden opgelost.'

### Samenwerkingsovereenkomst

Er zaten volgens Eimers nog meer haken en ogen aan de wetswijziging waarmee het toezicht bij de Onderwijsinspectie kwam te liggen. 'Grote gemeenten als Amsterdam en Rotterdam waren fel gekant tegen de wetswijziging. Dat zijn plaatsen met een grote afdeling Leerplichtzaken en zij achtten zichzelf prima in staat om toezicht te blijven houden. Daarvoor is uiteindelijk een soort compromis bereikt: de samenwerkingsovereenkomst.' Op papier is nog steeds de inspectie verantwoordelijk voor het toezicht, maar in de praktijk houdt de gemeente via de afdeling Leerplicht toezicht. Inmiddels zijn er tien gemeenten en regio's met een samenwerkingsovereenkomst.

'In ons onderzoek zagen we dat vooral in de vier grote steden het toezicht een stuk beter is dan elders. Maar in gemeenten waar de samenwerkingsovereenkomst nog relatief nieuw is, was dat effect nog niet zichtbaar. Op grond van de uitkomsten in Amsterdam en Rotterdam zou je geneigd zijn te zeggen dat overal samenwerkingsovereenkomsten moeten komen, maar zo werkt het natuurlijk ook niet. Vaak ontbreekt in landelijke gebieden het ambtenarenapparaat om zoiets op poten te zetten en het is ook de vraag of het daar voldoende oplevert.'

Er zijn ook gemeenten die een andere keuze hebben gemaakt. Nijmegen is daar een voorbeeld van. Belinda de Hosson, hoofd Leerplicht, legt uit hoe in haar gemeente toezicht wordt gehouden. 'Wij proberen de inspectie zo lang mogelijk buiten beeld te houden. Waarom? Onze ervaring is dat zodra de inspectie erbij betrokken raakt, scholen beginnen te steigeren. Er is een soort angst om dingen fout te doen. In plaats daarvan hebben wij samen met de scholen een verzuimprotocol opgesteld. Jaarlijks wordt dat op alle scholen tegen het licht gehouden door twee leerplichtambtenaren die speciaal met dat toezicht op de scholen belast zijn. Zij kijken in hoeverre de verzuimadministratie voldoet, adviseren directies en informeren besturen. En ze doen aanbevelingen, bijvoorbeeld rond het goed registreren van stages. Ook kijken ze naar vrijstellingen, waar teamleiders binnen een school soms verschillend mee omgaan. En als dat in onze ogen niet volgens de regels is, dan stellen we dat op directieniveau aan de orde en zo nodig op bestuursniveau. En als dat niet tot gedragsverandering leidt, schakelen we de inspectie in.'

De huidige verzuimprotocollen in Nijmegen dateren van het schooljaar 2012-2013. Bij de invoering was er aanvankelijk weerstand. 'Maar nu scholen de voordelen zien, verloopt alles soepel', zegt De Hosson. 'Het is een investering van twee jaar geweest, waar we nu van oogsten. We zijn erin geslaagd om de scholen duidelijk te maken waarom het belangrijk is om bijvoorbeeld een goede verzuimregistratie te hanteren. De intrinsieke motivatie om dat goed te doen is er nu. En hoewel de verzuimcijfers nu wat lijken te stabiliseren, zijn ze in voorgaande jaren met zo'n 500 verzuimmeldingen gedaald. We gaan nu de samenwerkingsrelatie met de scholen, onder meer via 180 graden feedback, gelijkwaardiger maken. Scholen hebben van ons geleerd, maar andersom kunnen wij ook leren van de scholen.'

### Registratieve ondersteuning

Rotterdam kent een samenwerkingsovereenkomst met de Onderwijsinspectie en houdt ook zelf toezicht. De gemeente wil de relatie met de scholen goed houden omdat ze een gemeenschappelijk doel hebben: leerlingen mét een diploma een zo goed mogelijke start in de maatschappij geven. Daarom is Rotterdam enige tijd geleden gestart met de pilot *Registratieve Ondersteuning Scholenveld (ROS)*. Vanuit de ondersteunende afdeling van Leerplichtzaken zijn Lonneke Hussaarts en Jurresca Servinus hiermee belast. 'Het komt erop neer dat wij scholen waarvan wij constateren of vermoeden dat ze hun verzuimregistratie en verzuimmeldingen niet op orde hebben, ondersteunen om dat alsnog voor elkaar te krijgen', zegt Hussaarts. 'We zijn begonnen op één school, hebben daar gesprekken gevoerd met directie en met de verzuimmedewerkers en we hebben gekeken hoe het gaat en hoe het beter zou kunnen. Een van de dingen die wij geconstateerd hebben is dat scholen vaak nog onvoldoende op de hoogte zijn van de wijziging in de registratie via DUO. Daarover praten wij scholen bij en we laten ze zien hoe het werkt.'

Behalve de ondersteuning voert ROS ook tussentijdse controles uit, om te kijken of scholen vooruitgang hebben geboekt en om zodoende eventuele bestuurlijke boetes te kunnen voorkomen. Al snel ontstond er een olievlekwerking. Hussaarts: 'Na die eerste school kwam een tweede en inmiddels hebben we contact met zestien scholen.'

Dat Rotterdamse scholen door de samenwerkingsovereenkomst en door ROS de Leerplichtwet beter naleven, heeft volgens Servinus wel geleid tot een nieuw probleem. 'Wat wij zagen was dat het luxe verzuim rond vakanties in Rotterdam relatief hoog was. Met de betere registratie zijn ouders zich daar beter van bewust dat dat aangepakt wordt. Maar uiteindelijk trekken ze zich er niet zo veel van aan en melden ze hun kind gewoon ziek. En hoe we met die toename van ziekmeldingen rond

**'We zijn erin geslaagd om de scholen duidelijk te maken waarom een goede verzuimregistratie belangrijk is'**

vakanties om moeten gaan, daarover zijn we nu met allerlei betrokkenen in overleg.'

Dat ROS succesvol is blijkt ook uit de reacties van scholen. Hussaarts: 'Onlangs werden we bedankt door een verzuimcoördinator die nu met plezier haar werk doet.'

### Allerlei niveaus

In hun onderzoek hebben Eimers en zijn collega's geconstateerd dat het toezicht op de naleving van de Leerplichtwet door scholen nog niet optimaal is. Eigenlijk is er sinds de wetswijziging nog onvoldoende veranderd. Tegelijk is hij zich ervan bewust dat er niet één pasklare formule is. 'Je kunt niet zeggen "laten alle gemeenten maar een samenwerkingsovereenkomst afsluiten". Want dat het in Amsterdam en Rotterdam goed werkt wil niet zeggen dat dat elders ook het geval zou zijn. Daarbij is het een probleem waarbij een groot aantal partijen betrokken is. Het ministerie, de VNG, de onderwijsinspectie, Ingrado. Het is eerder een kwestie van op allerlei niveaus zaken een beetje aanscherpen. Hier iets meer dit, daar iets meer dat.'



10 vragen aan...

# Jetta Klijnsma,

staatssecretaris van Sociale Zaken en  
Werkgelegenheid



‘Door nauwe samenwerking binnen de arbeidsmarktregio’s zijn jongeren eerder in beeld’

## 1. Wat is voor u een kwetsbare jongere of spreekt u liever van jongeren in een kwetsbare positie?

‘Los van hoe je het noemt, hebben jongeren in een kwetsbare positie moeite om op eigen kracht hun weg te vinden op de arbeidsmarkt. Het gaat hier vooral om jongeren zonder startkwalificatie, met een beperking of jongeren die om een andere reden moeilijk aan het werk komen.’

## 2. Hoe krijgt u deze jongeren tijdig in beeld?

‘Allereerst valt of staat dat natuurlijk met een goede samenwerking van de gemeente met de school. Ook de Wajongnetwerken waarin scholen, gemeenten en UWV samenwerken, zijn van belang om te voorkomen dat leerlingen uit beeld verdwijnen. Ik heb recent met gemeenten en UWV afgesproken dat gemeenten uiterlijk per 1 juli 2015 de Wajongnetwerken van UWV overnemen zodat bijvoorbeeld vso- en pro-leerlingen niet uit beeld verdwijnen.’

## 3. Leerplicht en RMC kennen deze jongeren vaak al langer. Welke rol kunnen zij hierin spelen?

‘Door de informatie van leerplicht en RMC-regio’s te benutten is een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt mogelijk. Door nauwe samenwerking binnen de arbeidsmarktregio’s zijn jongeren eerder in beeld. Denk als RMC-regio bijvoorbeeld ook aan samenwerking met de regionale Werkbedrijven. Daar moet de matching plaatsvinden tussen jongere en de extra banen.’

## 4. Welke partijen kunnen verder worden ingezet in de begeleiding van deze jongeren?

‘Naast de scholen en de RMC-regio’s spelen de arbeidsmarktregio’s, gemeenten en het UWV een belangrijke rol bij het ondersteunen en begeleiden van kwetsbare jongere. En gelukkig zijn er ook steeds meer werkgevers die hun steentje willen bijdragen en zelf de jongeren begeleiden.’

## 5. Minister Bussemaker noemt in haar brief *Extra kansen voor jongeren in een kwetsbare positie* verschillende maatregelen. Welke maatregelen kunt u daar vanuit Sociale Zaken naast zetten?

‘Als een van de speerpunten van het project Aanpak Jeugdwerkloosheid ondersteunt het ministerie van SZW arbeidsmarktregio’s bij de actieve bemiddeling van jongeren die moeite hebben om op eigen kracht aan het werk te komen. Arbeidsmarktregio’s en gemeenten gaan in gesprek met werkgevers om afspraken te maken over plaatsen voor jongeren uit het bestand van de gemeente.’

## 6. Wat vindt u van het voorstel een vakdiploma mogelijk te maken voor jongeren voor wie een startkwalificatie niet haalbaar is?

‘Ik wil graag een misverstand uit de wereld helpen. Een vakdiploma op mbo-2 niveau is gewoon een startkwalificatie. Het vakdiploma is bedoeld voor goede vakmensen, die alle beroepsgerichte onderdelen van hun opleiding succesvol hebben afgerond, maar (nog) niet in staat zijn om te voldoen aan alle eisen om door te stromen naar een hoger onderwijsniveau. Het voorstel draagt bij aan een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.’

## 7. Hoe voorkom je dat ‘gaan werken’ voor deze jongeren betekent dat zij geen onderwijs meer krijgen?

‘Voor iedereen, van kwetsbare jongere tot hoogopgeleide 50-plussers, geldt dat je je gedurende je werk moet kunnen blijven ontwikkelen. Werkgevers kunnen de voorwaarden helpen creëren waarmee een leven lang leren, bijscholing en omscholing een vanzelfsprekendheid zijn. Juist voor kwetsbare jongeren, die zonder startkwalificatie de arbeidsmarkt betreden, is dit van groot belang.’

## 8. Sommige groepen kwetsbare jongeren vallen volgens de Participatiewet onder de banenafpraak. Hoe groot is de kans dat zij ook daadwerkelijk een garantiebaan bemachtigen?

‘De verwachting is dat een deel van de leerlingen uit het vso- en pro-onderwijs en van de entree-opleidingen tot de doelgroep van de Participatiewet horen. Voor deze groep is afgesproken dat ze niet op verzoek van de gemeenten door het UWV worden beoordeeld, maar dat zij zelf rechtstreeks een verzoek voor een beoordeling kunnen doen. Opname in het doelgroepregister vergroot de kans voor deze jongeren op een baan. Gemeenten kunnen de mensen met een arbeidsbeperking en de werkgevers ondersteunen.’

## 9. Hoe faciliteert u de RMC-regio’s om hun rol ten opzichte van deze groep jongeren goed op te pakken?

‘Vanuit mijn rol vind ik het belangrijk dat de RMC-regio’s aansluiting zoeken bij de overlegstructuur van gemeenten in de regionale arbeidsmarktregio’s. In een aantal regio’s is deze aansluiting al goed, maar hier en daar kan er nog wel een schepje bovenop. Het helpt dat 25 van de 39 contactgemeenten van de RMC-regio’s tegelijkertijd centrumgemeenten zijn van de arbeidsmarktregio. Ook is het positief dat de wethouders onderwijs zijn aangehaakt bij de regionale aanpak jeugdwerkloosheid.’

## 10. Die jongere uit vraag 1: wat wenst u hem toe voor 2020?

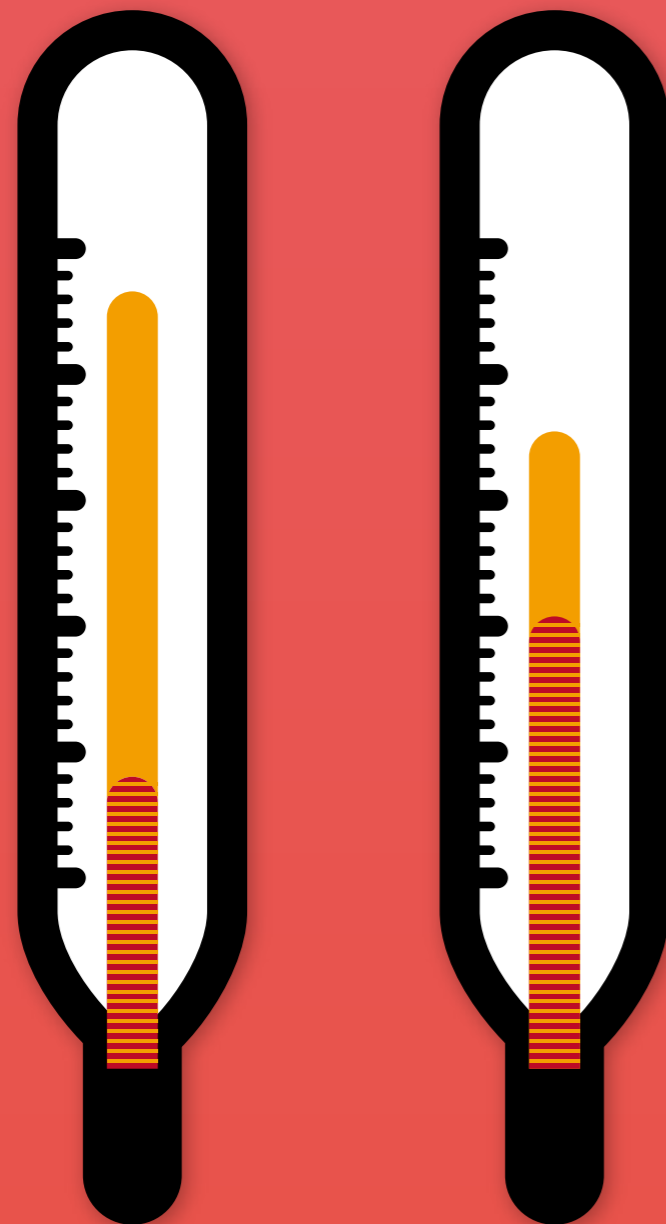
‘Ik wens dat deze jonge man of vrouw in zijn of haar leven dezelfde kansen krijgt als iedereen en dat hij of zij ongeacht zijn of haar achtergrond of beperking volop kan meedoen in de samenleving en op de arbeidsmarkt. En dat we daar met z’n allen enorm veel steun voor inzetten!’

Op bezoek bij de gemeente

# Verzuimregistratie sterk verbeterd

Tekst: Susan de Boer | Illustratie: Welmoet de Graaf

Leerplichtambtenaren zijn goed op de hoogte, er wordt sneller gereageerd op verzuim en 'ziek' is het nieuwe spijbelen. Dit zijn de voorlopig belangrijkste uitkomsten van de bezoeken die Ingrado en OCW brachten aan de afdelingen leerplicht van de gemeenten. Doel van de gesprekken is te onderzoeken hoe verzuimcijfers tot stand zijn gekomen.



voorgaande schooljaren

2013 - 2014

ongeoorloofd verzuim  
ziekteverzuim

## Leerplichtbrief

De Leerplichtbrief 2015 die staatssecretaris van Onderwijs Sander Dekker in maart naar de Tweede Kamer stuurde, is positief: 'Na jaren van stijging is het aantal spijbelaars in het schooljaar 2013-2014 aanzienlijk gedaald. Ook is de verzuimregistratie van scholen en gemeenten verbeterd.' Deze toon is anders dan in de Leerplichtbrief van 2014, waarin de aandacht vooral uitging naar de stijging van het aantal absoluut verzuimders. Naar aanleiding van die Leerplichtbrief deed ITS onderzoek en concludeerde in het rapport *Leerlingverzuim in beeld* dat de verzuimcijfers onvergelijkbaar zijn door regionale verschillen in definities en administratieve inrichting. De aanbevelingen van ITS luiden: jaarlijks op vaste peilmomenten via koppeling van landelijk beschikbare gegevensbestanden (GBA, BRON) een zogenoemd standcijfer voor absoluut verzuim vaststellen, en de aantallen voor relatief verzuim en thuiszitten baseren op gegevens uit het Verzuimloket waarin de scholen het relatief verzuim van hun leerlingen melden. Staatssecretaris Dekker neemt deze aanbevelingen over, meldt hij in de Kamerbrief *Actualiteiten passend onderwijs* van oktober 2014. Ook kondigt hij in deze Kamerbrief de bezoeken aan de gemeenten aan.

## Bezoek

De eerste dertig gemeenten krijgen dit jaar drie maal een bezoek. De eerste reeks is afgelegd in februari en maart. Pieter Schoenmakers, directeur van het Expertisecentrum van Ingrado, heeft zelf zeventien van de dertig gemeenten bezocht. 'Wat we zien is dat leerplichtambtenaren veel op hun bordje hebben. Vaak gaat het om een grote regio, waar mensen preventief werken, maar ook veel probleemoplossend te werk moeten gaan. Ze hebben een goed beeld van de eigen stad of regio, maar de aanpak is niet altijd optimaal. Soms krijgen signalen beleidsmatig een vervolg, maar het komt ook voor dat mensen in hun eentje de narigheid aan het oplossen zijn en dat de communicatiekanalen of de mankracht ontbreken om een structurele aanpak te ontwerpen.' Schoenmakers signaleert grote verschillen tussen de gemeenten, bijvoorbeeld bij de uitvoering van de Wet passend onderwijs. 'In sommige gemeenten bestond er al een intensief contact met samenwerkingsverbanden passend onderwijs, in andere komt dat nu pas op gang.' Een algemene trend is dat het ongeoorloofd verzuim afneemt, maar het ziekteverzuim juist toeneemt. Schoenmakers: 'Dat is duidelijk een gevolg van de toegenomen aandacht voor relatief verzuim. Wie echt niet naar school wil, meldt zich ziek. Gemeenten zijn bezig dit op te pakken, samen met artsen en GGD.'

## Selectiebeleid

Een van de eerste gemeenten die OCW en Ingrado bezochten, is Tilburg. Naar aanleiding van dit bezoek is staatssecretaris Sander Dekker een dag komen mee-

lopen. 'Hij heeft onder meer een bespreking bijgewoond over een jongere die al negen maanden thuis zit', vertelt Lia de Beer, leidinggevende van de Tilburgse afdeling Leerplicht. 'We hebben toegelicht dat scholen voor voortgezet onderwijs een selectiebeleid voeren. Basis-scholen adviseren bijvoorbeeld havo, terwijl de vo-school dat te hoog gegrepen vindt. Dan moet het kind naar het vmbo, maar dat weigert hem aan te nemen omdat het kind niet gemotiveerd zou zijn. Deze informatie was nieuw voor Dekker.' Tilburg is druk bezig om de uitvoering dichter bij het beleid te brengen door de samenwerking tussen leerplicht, RMC en het jongerenloket te intensiveren. Ook gaat de leerplichtambtenaar vaker naar de scholen toe. De Beer ziet ook dat "ziek zijn" het nieuwe spijbelen is. 'Bij het voortgezet onderwijs hebben we nu het M@zl-traject gestart met de GGD, om na te gaan wat er precies aan de hand is met een kind.'

## Thuiszitterstafel

Het samenwerkingsverband Amstelland en de Meerlanden SWVAM in Aalsmeer is nauw betrokken bij het regionale verzuimbeleid en is dan ook gesprekspartner bij het bezoek van Ingrado en OCW. Co de Custer, interim directeur van SWVAM, vertelt: 'In dat gesprek is onder meer het beleid rond thuiszitters ter sprake gekomen. Dat is een gevoelig onderwerp. Als samenwerkingsverband hebben we een regioloeket ingericht, waar scholen terecht kunnen voor een toelaatbaarheidsverklaring, een arrangement of voor deskundig advies. Aan dit loket gaan we een "thuiszitterstafel" koppelen. Ten eerste moet duidelijk worden of de twintig dossiers die we nu kennen, echt alle dossiers zijn en ten tweede moeten we zoeken naar oplossingen.' Ook SWVAM ziet een toename van "zieke" leerlingen.

In de eerste ronde gesprekken lag de focus op het absoluut verzuim. De benchmark Leerplicht (onderdeel van het VSv-Kompas) bleek een handig hulpmiddel om data te duiden en te vergelijken. Schoenmakers: 'Cijfers blijven lastig te interpreteren en het gaat natuurlijk om de informatie erachter. De professionals zien veel, en vooral ook de wereld tussen de cijfers en de werkelijkheid.' In de tweede gespreksronde zal de aandacht uitgaan naar de thuiszitters.

## Meer informatie:

Benchmark leerplicht: [www.vsvkompas.nl/resultatenoverzicht/](http://www.vsvkompas.nl/resultatenoverzicht/)

M@zl (Medische Advisering Ziek Gemelde Leerlingen) [www.ggdwestbrabant.nl/mazl](http://www.ggdwestbrabant.nl/mazl)

# In de regio...



## RBL in soorten en maten

Tekst: Rob de Blok | Illustratie: Welmoet de Graaf

**Een Regionaal Bureau Leerplicht is het summum van samenwerking. De voordelen voor kinderen en scholen zijn evident. Toch zijn gemeenten om uiteenlopende redenen soms terughoudend om taken te beleggen bij een centrale organisatie. Dan zijn creatieve oplossingen nodig om ervoor te zorgen dat leerplicht en voortijdig schoolverlaten goed op de kaart staan. Neem nu West-Brabant, waar samenwerking in een andere vorm toch tot stand is gekomen.**

**‘Het is echt een gemiste kans als je zulke samenwerking aan je voorbij laat gaan’**

Een hybride vorm van samenwerking – ook wel: een mooie lappendeken. Liesbeth van der Lee, teamleider bij het Regionaal Bureau Leerplicht West-Brabant, heeft geen moeite met de manier waarop de samenwerking nu is vormgegeven. Zij telt haar zegeningen: ‘De achttien gemeenten in deze regio werken sinds 2012 met elkaar samen op administratief niveau. Dat betekent dat er een gezamenlijke leerlingadministratie is voor alle 145.000

jongeren van 5 tot 23 jaar.’ Schoenendoos en meer geavanceerde registraties werden samengebracht in een uniform jeugdvolgsysteem.

Daarnaast werken zeven van die gemeenten nauwer samen in het gemeentehuis van centrumgemeente Breda. Dat team doet gezamenlijk het uitvoerend werk. Dan zijn er vijf gemeenten die met elkaar samenwerken in een netwerkform en hebben er zes in twee clusters ook een samenwerkingsvorm gekozen.

‘Dit is wat haalbaar was toen in 2012 de knoop werd doorgemaakt. Gemeenteraden wilden zelf de kleur blijven bepalen. Desondanks hebben de achttien gemeenten hun werkwijze op elkaar af kunnen stemmen, met de gezamenlijke registratie als basis.’ Deze afstemming heeft de betrokkenen volgens Van der Lee meer gebracht dan gedacht. Een gemeenschappelijke kwaliteitsmedewerker en de RMC-coördinator houden de vinger aan de pols. ‘Zij leggen bij de gemeenten neer wat er aan de hand is en stellen daar meteen indringend de vraag bij: wat gaan jullie met deze informatie doen? Dat werkt.’

### Couleur locale

Nu overleggen alle West-Brabantse leerplicht- en vsv-medewerkers eens in de zes weken met elkaar en in RMC-verband is er een klankbordgroep van de achttien beleidsmedewerkers. De achttien onderwijswethouders vergaderen een paar keer per jaar over het tegengaan van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten. ‘Zo blijven we met elkaar op één lijn en voor de scholen pakt het ook goed uit. Die hebben één aanspreekpunt: één leerplichtambtenaar of één trajectbegeleider. In vergelijking met vroeger is dat pure winst. Als je respecteert dat sommige gemeenten erg hechten aan de *couleur locale*, zijn de problemen niet groot.’

**‘Ik ben niet van Oss; ik ben van het RBL’**

### Gewoon beginnen

In het noordoosten van Brabant is een volbloed RBL wél van de grond gekomen. Maar niet zomaar: de gesprekken over samenwerking begonnen al in 2002. Marc Geurts, die een half jaar na het tot stand komen van het RBL in dienst kwam als teamleider, weet nog: ‘In 2009 heeft men gezegd: “Nu is het tijd om te stoppen met het geneuzel; we beginnen gewoon.” Daar reageerden sommigen geschrokken op. Het was logisch dat Oss als grootste gemeente het voortouw zou nemen, maar dat leidde tot behoedzame reacties bij kleinere gemeenten: daar heb je die uit Oss weer. Om het ijs te breken zei ik daarom altijd: ik ben niet van Oss; ik ben van het RBL.’

**‘Als je respecteert dat sommige gemeenten erg hechten aan de *couleur locale*, zijn de problemen niet groot’**

Het Regionaal Bureau Leerplicht en voortijdig schoolverlaten in Brabant-Noordoost, zoals het voluit heet, werd aanvankelijk opgetuigd met allerlei periodieke overleggen. ‘Men wilde voorkomen dat Oss alles zou bepalen. Daarom kwam er een algemeen en een dagelijks bestuur dat tweemaandelijks en zeswekelijks vergaderde over beleid en financiën. Ook kwam er een klankbordgroep van beleidsambtenaren. De laatste bestaat inmiddels niet meer en de overige twee komen veel minder vaak samen. Wij voeden de betrokkenen proactief met informatie en kregen het vertrouwen. Daarom kunnen we nu met minder toe.’

### Contacten directer

Het was aanvankelijk nogal wennen, zo met elkaar in één ruimte. Maar de voordelen, zoals het delen van elkaars casuïstiek, zaken van elkaar over kunnen nemen, betere mogelijkheden tot professionaliseren en, niet te vergeten, het veel betere zicht op de scholieren, wonnen het. ‘Nu hebben we alle 100.000 leerlingen in ons systeem. Wij zien het nu als er een concentratie van uitvallers is. Met scholen zijn de contacten veel directer. Zij hebben een duidelijk aanspreekpunt bij ons, maar wij kunnen ook hun beleid beter beïnvloeden.’

Een gemeente met niet meer dan 15.000 inwoners kan dit niet meer alleen aan, vindt Geurts. ‘Je móet wel gezamenlijk optrekken. Grotere gemeenten als Oss en Den Bosch zijn in staat om veel meer te doen dan de kleinere. Die overkomt dat gewoon.’

‘Een dingetje’ is nog wel dat iedereen gedetacheerd is naar Oss. ‘Geen wenselijke situatie’, vindt Geurts. ‘In een tijd van bezuinigingen snij je eerst in de gedetacheerden. Maar wie van de negen moest er sneuvelen? Daar kwam niemand uit. Deze zomer wordt de knoop doorgemaakt en krijgen de gedetacheerden waarschijnlijk de kans om in dienst van de gemeente Oss te komen.’

Weten wat er aan de hand is in de dorpen, is volgens Geurts van groot belang. ‘Daar zorgen wij voor en dan zijn de voordelen van een RBL enorm. We communiceren beter, delen elkaars gegevens en hebben een gezamenlijke aanpak. Het is echt een gemiste kans als je zulke samenwerking aan je voorbij laat gaan.’

# Data SUWI-keten onmisbaar voor gemeenten



Gemeenten hebben belang bij data. Data over jongeren die op school zouden moeten zitten, maar dat in de praktijk niet doen, data over jongeren die een uitkering aanvragen en over jongeren die een baan hebben en in hun eigen onderhoud kunnen voorzien. Een voortijdig schoolverlater die een beroep doet op een uitkering, vraagt immers een heel andere aanpak dan een vsv-er die een baan gevonden heeft. RMC-regio's ontvangen die data van de SUWI-keten en daarmee zijn gegevens van Sociale Zaken en OCW gekoppeld. Dat is van belang, zeker om jongeren in een kwetsbare positie goed in beeld te krijgen.

Illustratie: Welmoet de Graaf

'Het lastige van jongeren is dat ze op een gegeven moment het domein *onderwijs* verlaten en het domein *werk* betreden. Dat heet volwassen worden', lacht Orm Muilwijk, specialist beleidsinformatie Onderwijs en Leerplicht bij de gemeente Amsterdam. 'In beide domeinen gelden totaal andere regels en wetten. OCW heeft de regie over de jongeren die naar school gaan en SZW over hen die werken of een uitkering hebben. Maar wie gaat er over de jongeren die de school voortijdig verlaten, niet terug gaan naar school, niet werken en ook geen uitkering hebben?'

## Koppeling

Om jongeren die in dat 'gat' vallen goed in beeld te krijgen, kan de informatie uit de SUWI-keten gebruikt worden. Het ministerie van OCW weet via de dienst DUO welke jongeren het onderwijs zonder startkwalificatie verlaten. Het ministerie van SZW is op haar beurt via haar uitvoeringsorganisaties op de hoogte van welke jongeren werken en hoeveel ze werken en wie een uitkering hebben. Koppel deze gegevens en gemeenten weten in welke jongeren ze energie moeten steken en welke jongeren zich redden omdat ze in hun eigen inkomen kunnen voorzien. Dit is de gedachte achter de Wet structuur uitvoering werk en inkomen (SUWI). De wet maakt het mogelijk regio's te voorzien van data die relevant zijn voor beleid aangaande onderwijs-werk-inkomen.


Enkele jaren geleden maakten beide ministeries afspraken in een interdepartementale werkgroep, waarin ook Ingrado zitting had. Onderdeel van deze afspraken was dat SZW de ontwikkelkosten voor haar rekening nam

en OCW de kosten voor het gebruik. Er werden twee instrumenten ontwikkeld voor de RMC-functie. Het eerste instrument levert informatie over groepen jongeren waardoor de regio's prioriteiten in beleid kunnen stellen: de VSV-rapportage van het Inlichtingenbureau. 'Dat helpt enorm', zegt Muilwijk. 'In ons geval gaat het om 1000 van de in de totaal 5000 jongeren in wie we als gemeente geen energie hoeven te steken omdat ze zichzelf kunnen redden. Twintig procent! Ga eens na hoeveel tijd en geld dat scheelt.'

Het tweede instrument maakt het mogelijk om op individueel niveau jongeren gericht te begeleiden. 'Als je ziet dat een jongere al zeven baantjes 'in de metaal' heeft gehad, dan weet je dat hij ofwel goed te motiveren kan zijn voor scholing in die richting óf dat je hem juist een andere richting op moet sturen.'

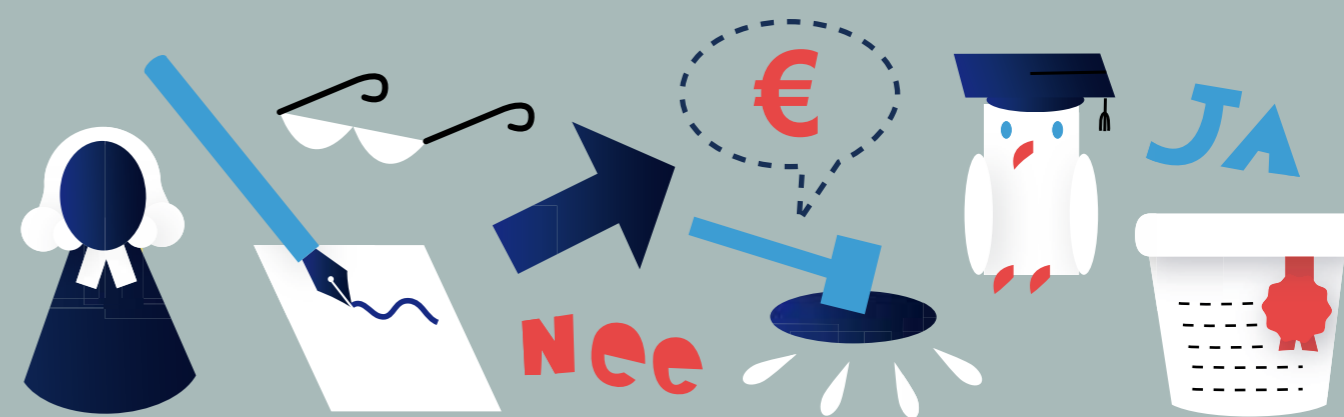
## Onmisbaar

Het klinkt simpel en waardevol en dat is het ook. Des te belangrijker is het dat de door beide departementen gemaakte afspraken over financiering structureel worden uitgevoerd. Met de hoge verwachtingen van de rol van RMC in bijvoorbeeld het beleid rond kwetsbare jongeren is het van groot belang dat de RMC-regio's verzekerd kunnen zijn en blijven van toegang tot deze data.

 Meer informatie over de VSV-rapportage van het Inlichtingenbureau: [www.inlichtingenbureau.nl](http://www.inlichtingenbureau.nl)  
Aanmelden kan via: 0800 - 222 11 22 of [servicedesk@inlichtingenbureau.nl](mailto:servicedesk@inlichtingenbureau.nl)

# Rechten & plichten

In deze rubriek informeert Carolien de Bruin, juridisch adviseur van Ingrado, u over actuele juridische zaken. Hebt u ook een vraag? Gebruik het vragenformulier op [www.ingrado.nl](http://www.ingrado.nl) en u krijgt per mail of telefoon antwoord.



## Kwetsbare jongeren

Het meest zorgelijk in juridische zin is de groep jongeren uit praktijk- onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs die is vrijgesteld van de kwalificatieplicht. Noch leerplicht noch RMC is volgens de wet verantwoordelijk voor deze jongeren. Niemand kan dus 'gedwongen' worden met deze jongeren aan de slag te gaan. Op het moment dat deze jongeren 18 worden, geen startkwalificatie hebben en geen arbeidsovereenkomst van minimaal 12 uur, gelden zij echter wel als voortijdig schoolverlater. En komen zij alsnog in beeld bij RMC. Veel beter is het dus om preventief met deze groep aan de slag te gaan in plaats van te wachten tot zij 18 jaar zijn. Kwetsbare jongeren zijn bekend bij leerplicht, dus samenwerking is van groot belang. Ken ze voor het te laat is!

## Wajong

Veel kwetsbare jongeren uit het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs kwamen in het verleden vrijwel automatisch in de Wajong terecht als zij geen passend werk vonden. Sinds 1 januari is de Wajong gewijzigd. Om aanspraak te kunnen maken op een Wajong-uitkering moeten jongeren aantonen dat ze **nooit** zullen kunnen werken en **niet** in staat zijn een vervolgopleiding te volgen. Het UWV stelt het arbeidsvermogen vast en bepaalt of de uitkering verstrekt kan worden. Komt een jongere niet in aanmerking voor de Wajong, dan zal hij net als andere jongeren bij de gemeente (RMC) aankloppen voor onderwijs of (begeleiding naar) werk.

## Schorsen en verwijderen

Met de invoering van passend onderwijs zijn er termijnen voor schorsing in de Wet primair onderwijs (art. 40C) en de Wet expertisecentra (art. 40A)

opgenomen. Leerlingen in het primair en (voortgezet) speciaal onderwijs mogen voor maximaal vijf dagen geschorst worden. Hier stond tot de wijziging geen maximum op. In het voortgezet onderwijs mag, uitsluitend in overleg met de inspectie, van deze maximum termijn worden afgeweken, indien de schorsing gericht is op verwijdering. Scholen kunnen dus door leerplicht worden aangesproken op het moment dat een leerling als gevolg van een schorsing langer dan vijf dagen thuis zit. Daarnaast geldt nu ook voor leerlingen uit het primair en speciaal onderwijs dat zij alleen verwijderd mogen worden indien een andere school bereid is hen toe te laten. Een uitzondering daarop vormen REC 1 en REC 2 binnen het speciaal onderwijs. Hier geldt nog een inspanningsverplichting van acht weken waarin de school moet zoeken naar een andere school. Lukt dit niet dan mogen zij de jongere uitschrijven.



## Jeugdvolgsysteem

- Leerplicht-administratie
- RMC-administratie
- Sluitende aanpak
- Jongerenloket
- Werkprocesondersteuning
- Zaak- en taakgestuurde dossiervorming
- Verwijsindex/ Signalering
- Leerlingenvervoer

### Flexibel cliëntvolgsysteem van 0 tot 28 jaar

In het doorlopend cliëntdossier van het Jeugdvolgsysteem (JVS) staat de jongere van 0 tot 28 centraal. Het JVS maakt het bijhouden van uw leerplicht- en/of RMC administratie snel en gemakkelijk. Het helpt u overzicht te verkrijgen. Indien gewenst kan het cliëntdossier volledig papierloos worden gemaakt, zodat makkelijk buiten kantoor kan worden gewerkt en case-overdracht tussen collega's wordt vereenvoudigd. Werkelijk alle relevante informatie kan gekoppeld worden aan één jongere of school.

### Goed georganiseerd zijn, en blijven!

Het Jeugdvolgsysteem ondersteunt u niet alleen bij de uitvoering, maar ook bij de inrichting van een goede leerplicht en/of RMC-organisatie. Ook als u regionaal of in ketenverband wilt samenwerken is het JVS uniek. Iedere organisatie krijgt zijn eigen virtuele omgeving waarin alleen de voor die partij relevante gegevens zichtbaar zijn. Ideaal dus om een sluitende aanpak te realiseren. De beveiliging staat als een huis met onder andere uitgebreide autorisatiemogelijkheden en dataencryptie.



De mensen van Metaobjects zien het einde van de implementatie niet als het einde van de relatie, maar juist als de eigenlijke start. Onze klanten ondervinden dat ons beproefde solide platform in combinatie met onze domeinkennis, hen effectief verder helpt. We gaan flexibel om met veranderingen en uitbreidingen. Hiermee bent u voorbereid voor nu en de toekomst in het jeugdketen.

### Contact

Nieuwsgierig geworden? Bezoek dan de JVS-website [www.metaobjects.nl](http://www.metaobjects.nl). Voor nadere informatie of een demonstratie bel ons kantoor: 040 - 750 1616.

